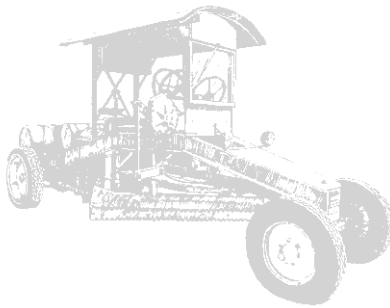

Denne artikkelen er gjengitt i
Norsk vegmuseums årbok for 2024

Årsmelding for Norsk vegmuseum 2023

Årsmelding for Norsk vegmuseum 2023

Norsk vegmuseum åpnet i 1992 som etatsmuseum for Statens vegvesen og er i dag et av Norges største teknisk-industrielle museer. Museet er fra 1. januar 2022 organisatorisk innplassert som stab i divisjonen Transport og samfunn (ToS) i Statens vegvesen.

I instruksen fra Samferdselsdepartementet for Statens vegvesen står det at «Statens vegvesen har ansvar for kulturminnevern både for vei og kjøretøy, herunder Norsk vegmuseum». Norsk vegmuseum er tillagt nasjonalt ansvar for å ta vare på, forske på og formidle kunnskap om materielle og immaterielle kulturminner vedrørende veg og vegtrafikk. Norsk vegmuseum plikter å følge internasjonale museumsfaglige retningslinjer fastsatt av The International Council of Museums (ICOM).

Ett av museets viktigste styringsverktøy i perioden 2022-2027 er «Strategisk plan for Norsk vegmuseum 2022-2027». Med utgangspunkt i aktiv forvaltning av museets samlinger skal museet drive forskning og formidling basert på denne kunnskapen. I dette inngår også forvaltning og drift av de nasjonale museumsanleggene Norsk vegmuseum (NVM), Norsk kjøretøyhistorisk museum (NKHM), Norsk fjellsprengningsmuseum (NFSM) og et nasjonalt trafiksikkerhetssenter, i tillegg til fem regionale museumssamlinger.

Norsk vegmuseum forvalter etatens faste kulturminner i Nasjonal verneplan for veger, bruer, bygninger og andre vegrelaterte kulturminner (NVP) i henhold til Kulturminnelovens føringer. Museet har et overordnet

Anja Aaboen Sletten (til venstre) har ledet museet siden høsten 2021. I hennes fravær fra april til november 2023 fungerte Randi Tone Skjelsvold i stillingen. (Foto: Morten O. Reiten)

fagansvar for å bevare, dokumentere, forske på, formidle og legge til rette for ny bruk av kulturminner i verneplanen som er i etatens eie. Museet skal dessuten utøve kulturminnefaglig rådgivning innad i egen etat, samt overfor andre vegeiere når det gjelder forvaltning av de øvrige lokasjonene i verneplanen.

Kompetanseheving/-vridning

Statens vegvesen har også i 2023 hatt fokus på bemanningsstyring, og det har vært nødvendig med en ekstra innsats for å få gjennomslag for museets behov for rekruttering av kompetanse. Museet har gjennom hele året jobbet kontinuerlig med å vurdere hva slags kompetanse vi trenger i fremtiden og hva vi mangler.

Når den oppvoksende slekt skal bringe vegnettet videre, er det viktig å vite hvordan det er oppstått. Omviser Stian Tranung orienterer i museumsparken. (Foto: Kristine Salme)

Norsk vegmuseum har i 2023 ansatt ny seksjonssjef på seksjonen for kulturhistorie. I rekrutteringen til stillingen ble det vektlagt kompetanse innen ledelsesfaget, kulturhistoriske fag og økonomi/administrasjonsfag for å styrke museet og seksjonen på disse fagområdene. Seksjonssjefen kom fra stillingen som sekretariatsleder for Opplandsarkivet, med hovedfag i folkloristikk, bred erfaring fra samlingsforvaltning, museumsformidling og prosjektledelse i tillegg til en lederutdanning.

Museet har i 2023 rendyrket en 60 % markedsføringsstilling for mer strategisk og helhetlig markedsføring av museet. Vi har hatt en økning i besøkstall på våre arrangementer og aktivitetssuker i 2023, og mener at satsingen kan ha bidratt til dette. Vi har rekruttert en museumsformidler med teaterfaglig og pedagogisk bakgrunn for å ytterligere styrke og videreutvikle formidlingstilbudet ved museet.

Ved rekruttering av sommeransatte i 2023 ble det spesifikt etterspurt voksne folk med yrkeserfaring, noe blant annet publikum som besøkte Fjellsprengningsmuseet fikk nytte godt av.

Museet har rekruttert en rådgiver innen kulturminnevern for å styrke arbeidet med forvaltningen av etatens landsverneplan. På bevaringsverkstedet er det ansatt en ny mekaniker med primæroppgaver innen restaurering og konservering av maskiner og kjøretøy i museets samlinger. Seksjon for formidling og drift har dessuten rekruttert to nye ansatte på driftsteamet. Tredjemann på teamet gikk i 2023 av med pensjon, og med det ble hele driftsteamet skiftet ut i løpet av 2023.

På samlingsforvaltningsteamet har en medarbeider gjennomført eksamen i fagemnet MUSE 621 «Forskningspublisering i museene» ved UiB våren 2023. En medarbeider har

tatt førerkort på henger og maskinførerbevis (6 klasser).

Plassansvarlig for Høydalsmo vegstasjon (i museumsparken) har gjennomført kurs på Hjerleid Handverksskole og fått økt kunnskap om å smi og HMS knyttet til dette arbeidet. To ansatte på formidlingsteamet og museets seksjonssjefer har fullført en videreutdanning i prosessledelse.

Norsk vegmuseum har arrangert et fagseminar om kongeveier, og deltatt på andre seminarer, blant annet Museumsforbundets årlige forskningsseminar og forskningsprosjektet «MusaDel» ved NTNU i Trondheim, som undersøker museene og universitetenes gjensidige behov og muligheter for samhandling.

Intern omorganisering

Fra 1. januar 2023 endret «fagseksjonen» benevnelse til «seksjon for kulturhistorie», og «seksjon for administrasjon og drift» ble hetende «seksjon for formidling og drift».

Formidlingsteamet ble fra nyttår overflyttet fra seksjon for kulturhistorie til seksjon for formidling og drift, og slått sammen med den tidligere publikumstjenesten. Den interne omorganiseringen kom som en følge av tilbagemeldinger fra de ansatte med ønske om tettere samarbeid og tydeligere rollefordeling mellom formidlingsteamet og publikumstje-

nesten. Arbeidet med omorganiseringen ble forberedt høsten 2022, med stor grad av medvirkning og involvering av de ansatte underveis i prosessen. Oppgaver og ansvar ble fordelt i dialog med hver enkelt på teamene. Det ble opprettet plassansvarlige for formidlingslokalasjonene der dette var naturlig. Tilbakemeldinger så langt viser at dette var et godt grep som har bidratt til tydeligere roller og ansvarsfordeling ved museet.

Nyrekruttering av et helt driftsteam på seksjonen for formidling og drift har også gitt muligheter for kompetansvridning og ny organisering av teamet med ytterligere tydeliggjøring av roller og ansvar. På det nye teamet har museet nå en ansatt med hovedansvar for administrativ bygningsmasse/anlegg og tilknyttet infrastruktur og en som har hovedansvar for museets 300 mål store museumspark. Museet vil i 2024 erstatte den siste stillingen med en museumshåndverker med tømmer/snekkerkompetanse. Sistnevnte vil få hovedansvar for museets museale bygg og bidra inn i arbeidet med utstillingsproduksjon.

Ved seksjon for kulturhistorie har team for kulturminnevern arbeidet med å se på den samlede kompetansen i teamet, og hvordan denne best kan benyttes i henhold til ansvarsområder, oppgaveløsning og rollefordeling. Dette grepet har vært nødvendig for å effektivisere arbeidet samt skape gode og forutsigbare arbeidsdager for de ansatte. Det er også igangsatt et arbeid med å revidere rutiner og prosedyrer, slik at svar på henvendelser vedrørende kulturminnevern samt utførelse av arbeidsoppgaver, følger samme praksis.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Norsk vegmuseum har også i 2023 arbeidet kontinuerlig med oppfølging, revidering og videreutvikling av museets HMS-arbeid. Museet har en egen, lokale HMS-plan i tillegg til divisjonens HMS-plan. Det gjennomføres jevnlig møter mellom ledelsen og verneombud ved museet, noe som bidrar til felles forståelse

av HMS-arbeidet og god informasjonsflyt.

Museet hadde i år en varslet revisjon fra Arbeidstilsynet knyttet til museets HMS-arbeid. Revisjonen ble gjennomført som en samtale mellom representant fra Arbeidstilsynet, fungerende ledelse ved museet og museets verneombud. Museet la frem etterspurt dokumentasjon knyttet til tilsynets formål. Hensikten med tilsynet var å kontrollere om virksomheten jobbet systematisk og forebyggende med helse, miljø og sikkerhet. Det ble ikke funnet avvik ved gjennomgangen. Derimot har museet fått innspill til hva vi kan jobbe videre med for å ytterligere øke kvaliteten på vårt HMS-arbeid.

Økonomi

Norsk vegmuseum hadde i 2023 et driftsbudsjett på 27,7 mill. kroner og et lønnsbudsjett på 18,7 mill. kroner, til sammen et budsjett på 46,4 mill. kroner. Seksjon for formidling og drift forvaltet i 2023 18,1 mill. kroner av driftsbudsjettet og seksjon for kulturhistorie forvaltet 9,1 mill. kroner.

Museet mottok i tillegg tilskudd på 909 388 kroner fra Innlandet fylkeskommune og 73 000 kroner fra Lillehammer kommune. Begge tilskudd var øremerket til drift av Norsk kjøretøystorhistorisk museum.

Publikumsbesøk

Norsk vegmuseum har i 2023 hatt en liten økning i publikumsbesøket på 2400 besøkende. Til sammen har museet hatt over 84 000 besøkende fordelt på Norsk vegmuseum, Norsk fjellsprengningsmuseum og Norsk kjøretøystorhistorisk museum. Over 250 grupper har tatt turen til museet i løpet av året.

Fordeling av besøkende pr museum:

- Norsk vegmuseum: 33 239
- Norsk fjellsprengningsmuseum: 16 063
- Norsk kjøretøystorhistorisk museum: 34 741

Sammenlignet med besøkstall fra 2022 er det Norsk fjellsprengningsmuseum som har hatt den største økningen.

En solid og engasjert museumsgjeng på tur på postvegen i Nærøyfjorden i september, bak fra venstre Nora Sophia Kamphuis Hansen, Geir Paulsrud, Cathrine Thorstensen, Randi Tone Skjelsvold, Astrid Stubrud, Unni Bryhn Sveen, Lise Marie Hafsten Grønvik, Ann Kristin Engh, Wenche Monsen Frøise, Elias Duedahl Holmen, Stian Tranung. Foran fra venstre Kristine Salme, Stein Erik Blomberg, Ragna Monica Bjørgemoen, Berit Hole og Håkon Aurlien. (Selvutløser-foto: Kristine Salme)

Fast ansatte i 2023

Anja Aaboen Sletten, museumsdirektør

Seksjon for kulturhistorie

Silje Cathrin Fylkesnes, seksjonssjef (fra 1. mars)

Kulturminnevern

Cathrine Thorstensen, seniorrådgiver
Ann Kristin Engh, seniorrådgiver
Izabela Agnieszka Chlewicka, rådgiver
Marit Johansson, seniorrådgiver
Nora Sophia Kamphuis Hansen, seniorrådgiver (fra 3. juli)

Samlingsforvaltning

Mass Haugen, rådgiver
Knut Baar, seniorrådgiver
Ola-Per Lotten, tekniker
Odd Jarle Løvold, konsulent
Unni Bryhn Sveen, konsulent
Lise Marie Hafsten Grønvik, rådgiver
Amund Sæterbakken Rusten, tekniker
Geir Paulsrud, seniorrådgiver (pensjonist fra 1. oktober)

Seksjon for formidling og drift

Randi Tone Skjelsvold, seksjonssjef (og fungerende museumsdirektør fra april til november)

Formidling

Morten Reiten, rådgiver (og fungerende seksjonssjef fra april til november)
Astrid Stubrud, førstekonsulent
Berit Hole, rådgiver
Åsmund Johannes Sletten, rådgiver

Elias Duedahl Holmen, førstekonsulent (fra 28. august)
Friederike Simone Klett, sekretær (til 13. mai)
Wenche Frøyse, konsulent
Kristine Salme, førstekonsulent
Stian Tranung, rådgiver
Håkon Aurlien, rådgiver
Irene Kurland Rosingholm, konsulent (til 1. april)

Drift

Bård Eirik Thorsen, rådgiver (til 13. august)
Vegard Moen Anderson, tekniker (til 1. sept.)
Stein Erik Blomberg, tekniker (pensjonist fra 1. desember)
Knut Åge Dalbak, førstekonsulent (fra 1. august)
Trond Engeland, tekniker (fra 15. oktober)
Ragna Monica Bjørgemoen, renholder
Grethe Odden, renholder

I 2023 var følgende personer tilknyttet NVM på ulike engasjementer:

Emil Hagen, Vidar Gundersen, Ane Cecilie Røed, Henning Aaseli Haugen, Arvid Dokken, Torbjørn Ljones, Kjell Løften, Emma Weum Brenne, Even Skår, Oddvin Ødegård Wiklund, Johan Wardeberg, Jan Arne Midtsæther, Tor Hadrian Løvstad, Beate Aamold, Kristian Gregor Rønningen, Birgit Sektan, Målfrid Høistad, Engebret Smidesang, Sebastian Bræin Aaen, Stine Elisabeth Kristiansen Larsen, Floyd Bilben, Thore Weber Gjessing, Jo Stormyrbakken, Estin Holen, Petter Aaen Opdal, Andreas Bjerke Grindstuen, Eirik Bryhn Nymoen og Alexander Falkenhaus.

Kulturminneforvaltning

I 2023 er det utført tiltak på følgende objekter i Nasjonal verneplan for veger, bruer og vegrelaterte kulturminner (NVP):

Stalheimskleiva (objekt 165), bygd i 1840-åra, representerte det fremste av norsk vegbygging. Stalheimskleiva er fredet og ligger innerst i Nærøyfjorden landskapsvernområde i Voss herad, og er en del av Vestnorsk fjordlandskap på Unescos verdensarvliste.

I 2024 skal Stalheimskleiva etter planen åpnes for publikum igjen etter en lengre restaureringsperiode. Norsk vegmuseum samarbeider med Statens vegvesen, avdeling drift og vedlikehold vest, om prosjektet. Norsk vegmuseum sikrer at arbeidet utføres i henhold til kulturminnefaglige prinsipper gjennom dispensasjonssøknader til vernemyndigheter og operativ oppfølging i felt. Norsk vegmuseum deltar i møter med Voss herad, Vestland fylkeskommune, Nærøyfjorden verdensarvpark, Stalheim Hotel m.fl. om videre bruk og tilrettelegging av Stalheimskleiva samt åpningsarrangement som skal gjennomføres i 2024.

I 2023 er muringen av Minesvingen nær sluttført. Det har vært mye arbeid med å kvalitetssikre tegninger og modellen til støpejernsrekkverket som nå er satt i produksjon. Ellers har det vært mindre reparasjoner av flere

Restaureringen av den gamle ferdavegen i Uttakleiv i 2023 dreiet seg mye om å åpne grøfter og gamle steinkrenner. Fire sherpaer fra Nepal brukte unik steinkunnskap i arbeidet med istandsettingen. Olav Rebni i Stibbyggjaren AS (til høyre) organiserte arbeidet. Ann Kristin Engh (i rødt) var Norsk veg-museums prosjektleder. (Foto: Håkon Aurlien)

murer langs vegen. Forarbeider til oppgradering av Sivleplassen og inngangspartiet i toppen av kleiva er også gjennomført.

Ferdavegen på Uttakleiv (objekt 11 og 12 i NVP) ligger på nordvestsiden av Vestvågøy i Lofoten og er en populær turistdestinasjon. Vegmiljøet på Uttakleiva består av fire generasjoner veg bygget over et langt tidsspenn og til forskjellig bruk. Den ca. 2,2 km lange eldre ferdavegen som forbinder bygdene Uttakleiv og Haukeland har lang historie. Vegen fremstår som en kjerreveg anlagt i slake og krappe svinger i et bratt og utfordrende terreng over et fjellparti. Vegen ble på 1800-tallet forsterket med tørrmurte vegmurer flere steder. Kjørvegen rundt fjellet er fra 1930, mens tunnelen er fra 1998.

I 2023 er det utført et arbeid for å utbedre skader og etterslep på vedlikehold på vegmurer, stikkrenner og grøfter på Uttakleiv siden (1,5 km). Vegmurer er istandsatt, og flere kollapseste tørrmurte stikkrenner er istandsatt og murt opp på nytt. Det er i tillegg utført rens av grøfter og utbedret skader på vegdekke. Norsk vegmuseum har samarbeidet med Uttakleiv grendelag om dette, og arbeidet er utført av Stibbyggjaren AS. I oktober 2023 ble Uttakleiv grendelag tildelt Olavsrosa for måten de tar vare på ferdselsvegene og kulturarven i området.

Sule bru (objekt 157 i NVP) langs Kongevegen over Filefjell skal byttes ut med en historisk bru etter Generalvegmeister Hammers instruks fra 1793. Det er den siste brua som ikke ble byttet under Kongevegen over Filefjells prosjektperiode (2012-2016). Dovre Håndverkslag ved

Vegen ned Krokkleiva fikk store ødeleggelser i uværet i august. Etterpå er det gjort et stort arbeid med å få på plass utvaskede masser. (Foto: Cathrine Thorstensen)

Steinar Moldal ble tildelt oppdraget, og i 2023 har brua vært under bygging.

I 2024 skal de steinmurte brukarene istandsettes, før brua skal fraktes, monteres og ferdigstilles, klar for bruk sommeren 2024.

Krokkleiva (objekt nr. 222 i NVP) er siste del av den Bergenske kongevegen over Krokskogen som ble bygd i 1805. Selve kleiva ble fredet i 1957. Vegen og kleiva har vært restaurert gjennom en årrekke. Vegen over Krokskogen er en mye brukt skogsbilvei i dag, mens selve Krokkleiva, med en stigning på 1:4, kun blir brukt som tursti. Ettersom kleiva ligger i et naturreservat og er fredet, har det vært naturlig med et samarbeid mellom Fylkeskommunen, Statsforvalter, Kommunen og Statens vegvesen.

Ekstremværet «Hans» i august 2023 og påfølgende regnvær i tiden som fulgte, fikk konsekvenser for Krokkleiva. Store og harde regnskylt førte til en massiv ødeleggelse av vegen, da elva som renner i øvre del av kleiva fikk renne fritt midt i vegbanen.

I forkant av disse skadene var det utført arbeider for å jevne ut vegbanen, og det var igangsatt et arbeid for å få på plass en vedlikeholdsavtale i området. Dessverre var ikke denne landet før uværet inntraff. I etterkant ble det utført et godt stykke arbeid med å tilbakeføre masser fra vegbanen inn igjen på vegen, renske opp stikkrenner og grøfter, samt renske den øvre fanggrinden i elva.

Koppang (objekt nr. 83 i NVP) dreier seg om en liten kilometer av Kongevegen som går gjennom Østerdalen og Koppang sentrum. Strekingen er bygd omkring 1700, og langs vegen ligger nordre og søndre Kjemåa bruer. Dette er to steinhvelvbruer bygd i 1834 av byggmester E. Øvergaard.

Bruene og vegstrekningen er mye brukt som turveg, og Stor-Elvdal kommune har årlig drevet skjøtsel av denne i form av vegetasjonsrydding langs vegen. Bruene har delvis blitt vedlikeholdt, men skader har oppstått gjennom tiden. Høsten 2022 ble det foretatt en tilstandsvurdering av bruene.

Forberedelser med fjerning av masser på veibane og brubane ble gjort sommeren 2023, før restaureringsarbeider ble utført på søndre Kjemåa bru i oktober. Jobben ble utført av tørrmurerne Haakon Aase og Johan Andresen med god bistand fra grunneier og nabo Halvor Bergville Andresen.

Det ble avdekket så omfattende skader på nordre bru at den må tas helt ned og bygges opp igjen. Dette arbeidet vil bli utført sommeren 2024. Arbeidet utføres i tett samarbeid med kommunen. NVM har hatt bistand til byggeledelse fra Transport øst i Statens vegvesen.

Sørelva (objekt nr. 120) er en oppsynsmannsbrakke fra 1930 som i dag er brukt som velferdsbolig, og ligger på Saltfjellet ved E6. Tidligere har det vært restaureringsarbeider utvendig, og taket er skiftet.

I 2023 gjensto mindre utvendige arbeider, og innvendig ble det gjort mindre tiltak

Medlemmer av samarbeidsgruppa og styringsgruppa for Kongevegen over Dovrefjell på gjenåpningsdagen 30. august: Guri Heggem helt til venstre, fungerende prosjektleder Ann-Kristin Engh (fordi Marit Johansson da var sykemeldt), Per Morten Lund som er styreleder, nasjonalparkforvalter Carl Bjurstedt, fylkesordfører Aud Hove og Norsk vegmuseums Geir Paulsrud. (Foto: Håkon Aurlien)

for å imøtekomme behovene som velferdsbolig. Bygningen er dokumentert i 3D, og fremstår i dag som ferdig restaurert. Bygg og Eiendom i Statens vegvesen vil følge opp det fremtidige vedlikeholdet. Arbeidene har vært utført av Rognan Byggsenter AS.

Kongevegen over Dovrefjell (objekt 139 i NVP) har over flere år vært gjenstand for et større istandsettings-, tilretteleggings- og informasjonsarbeid. Hovedformålet med prosjektet har vært å sikre og bevare et kulturminne med nasjonal verneverdi for ettertiden, og samtidig kanalisere ferdsel i randsonen av et sårbart natur- og dyreliv på Dovrefjell.

Gjennom prosjektet er det ryddet vegetasjon og restaurert stikkrenner og tørmurer på gamlemåten langs autentiske strekninger, og det er satt opp flere historiske bruer med Kong Haralds monogram etter mal fra Generalvegmeister Kroghs instruks fra 1767. Det er plassert ut informasjonsskilt langs hele traséen. Merkingen med den blå kongekronen på skiferplater og retningsskilt fullføres våren 2024. I deler av Drivdalen er kongevegen brutt av skiferbrudd og E6, men dette er løst med etablering av en sti langs E6 enkelte steder for å binde sammen traséen.

I tillegg er det utført et større informasjonsarbeid for å løfte frem kongevegens historie i form av foredrag, artikler, medieoppslag, egen nettside, historiske vandringer og møter med reiselivsbedrifter. I 2023 har foku-

set vært på å utføre gjenstående arbeid og å ferdigstille prosjektet.

Den «nyrestaurerte» kongevegen ble markert med en offisiell åpning 30. august 2023, og kunne med dette tas i bruk som en ti mil lang historisk vandringsveg. Den restaurerte kongevegen skal bidra til lokal verdiskaping og reiselivs- og næringsutvikling i området.

Prosjektet er gjennomført og ledet av Norsk vegmuseum i samarbeid med Innlandet fylkeskommune, Trøndelag fylkeskommune, Dovre kommune, Oppdal kommune, Dovrefjell nasjonalparkstyre, Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, Gudbrandsdalsmusea Pilegrimssenter Dovrefjell og Riksantikvaren.

Kjelleidet (objekt nr. 116 i NVP) er et båtdrag bygd i 1860, som var i fast bruk fram til 1945. I 1997 ble det restaurert i forbindelse med kulturminneåret. Båtdraget består av to drag med Kjelleidvatnet imellom, som er regulert til jevn vannstand. Her er lunner lagt på en murt ringmur som igjen er lagt på grus.

Siden 1997 har det vært manglende vedlikehold og lite bruk av båtdraget, noe som har ført til gjengroing og forråtnelse av trestoffene. I 2022 ble det tatt ut egnet trevirke som ligger klar til bruk.

Arbeidene i 2023 avdekket større skader på ringmuren enn først antatt. Det medførte at mye av ringmuren måtte fjernes før man kunne begynne å bygge opp igjen på nytt. Dessuten er det to demninger i hver ende av

Tre av museets samarbeidsparter på postvegseminar i Bergen, fra venstre Hildegunn Haanes Ruset, Møre og Romsdal fylkeskommune (som har prosjektledelsen), Eline Meyer Størseth, Trøndelag fylkeskommune og Berit Vik, Vestland fylkeskommune. (Foto: Cathrine Thorstensen)

innsjøen som også har skader, så det vil bli ytterligere arbeider her i 2024. Bindal kommune er involvert, og ser frem til at båtdraget kan tilrettelegges for kajakk og inngå i kommunens turveinett. Arbeidene er utført av Froan AS (tidligere Kulturminnecompagniet AS). NVM har hatt bistand til byggeledelse fra SVV, avdeling drift og vedlikehold nord.

Nasjonalt postveiprojekt – den Trondhjemske postvei 2023-2026

Forprosjektet «Ein bit av historia» knyttet til den Trondhjemske postvei har i 2023 gått over i et hovedprosjekt som skal vare ut 2026 og gjøre postveien mer attraktiv og interessant for næringsliv og verdiskaping i området. Prosjektplan for det videre arbeidet forelå juni 2023. Riksantikvaren har bevilget midler til prosjektet, og alle de tre fylkeskommunene mellom Bergen og Trondheim er med i prosjektet sammen med Statens vegvesen.

I forbindelse med prosjektet ble det i mars 2023 avholdt et seminar med aktuelle samarbeidsparter i Bergen. I det videre arbeidet skal det jobbes med å utvikle løsninger for kommunene og andre aktuelle aktører langs vegen for felles verdiskaping.

Generelle arbeider på verneplanobjekter

Opplysninger om alle objektene i Nasjonal verneplan for veger, bruer og vegrelaterte kulturminner i Nasjonal vegdatabank (NVDB) er gjennomgått og kvalitetssikret. Det er gjen-

nomført diverse vedlikeholdsarbeider som vegetasjonsrydding og skjøtsel på ulike objekter i verneplanen. Statens vegvesen, avdeling drift og vedlikehold vest, har gjennomført restaureringsarbeider på den Trondhjemske postvei gjennom Lindås i Alver kommune ved hjelp av midler over NTP.

Under ekstremværperioden «Hans» ble det utarbeidet en oversikt over hvilke verneobjekter som kunne bli berørt av uværet. Etterpå er det registrert større og mindre skader på i underkant av 10 verneplanobjekter.

Nasjonal transportplan (NTP)

I arbeidet med å ta vare på objekter i etatens Nasjonale verneplan for veger, bruer og vegrelaterte kulturminner, har Norsk vegmuseum fulgt opp og levert innspill til Nasjonal Transportplan for 2022-2027. I 2023 startet arbeidet med Langsiktig utviklingsstrategi for riksveger (LUS). Denne strategien vil definere hvilke lovverk og vernehensyn etaten må kjenne til og ta hensyn til, og vil vise hvor informasjon om vegminner, Nasjonal verneplan-objekter, kulturminner og kulturmiljøer finnes.

Revisjon av håndbøker

I 2023 har Norsk vegmuseum deltatt i det pågående arbeidet med revisjon av håndbøkene V712 «Konsekvensanalyser for tema ikke prissatte konsekvenser», og R610 «Standard for drift og vedlikehold av riksveger for tema kulturminner».

Håjen bru i Østre Toten, Innlandet, en steinhvelvbru fra 1861 der kommunen nå jobber med å sette opp skilt og skifte rekkverk. Vi er inne som rådgivere. (Foto: Cathrine Thorstensen)

Forvaltningsplaner

Statens vegvesen har til sammen 105 vegminner som er i statens eie og som er fredet etter kulturminneloven. Museet har ansvar for god forvaltning av disse og skal utarbeide forvaltningsplaner for samtlige av disse innen 2027. Arbeidet er godt i gang, og i 2023 ble det utarbeidet til sammen 12 planer – i stor grad knyttet til etatens fredede bygninger.

Det er inngått en samarbeidsavtale med Forsvarsbygg om utarbeidelse av forvaltningsplaner i samarbeid med museet. Norsk vegmuseum har i dette arbeidet hatt tett og god dialog med aktuelle parter både i og utenfor etaten.

Saksbehandling og rådgivning av kulturminner

En sentral del av arbeidet kulturminnevernsteamet ved Norsk vegmuseum utøver, er å bistå med saksbehandling og rådgivning i saker og prosjekter som omhandler kulturarv knyttet til veg, bru og andre vegrelaterte kulturminner.

Museet mottar en rekke forespørsler gjennom året fra egen etat og eksterne aktø-

rer som fylkeskommuner, kommuner, andre museer, stiftelser og ikke minst grunneiere. Arbeidet omfatter alt fra å svare konkret på enkle spørsmål til møter og befaringer. Bistand og saksbehandling rundt dispensasjonssøknader er også en viktig del av arbeidet, der avgjørelsene tas av fylkeskommunene som ansvarlig kulturmyndighet for fredete kulturminner.

Til sammen har museet ekspedert 10 dispensasjonssøknader i 2023. Videreformidling av veghistorisk kompetanse står sentralt i dette arbeidet. Arbeidet inkluderer også kulturminner som ikke er fredet etter kulturminneloven eller er tatt opp i Nasjonal verneplan.

Artikkelbidrag

Kulturminnevernsteamet ved Norsk vegmuseum har sendt inn et artikkelbidrag til det veghistoriske tidsskriftet *Wege und Geschichte* i Sveits. Tidsskriftet utgis to ganger i året av stiftelsen ViaStoria, som jobber med forskning, formidling og forvaltning av historiske veger og vegfar i Sveits. Bidraget tar for seg hvordan historiske veger og vegrelaterte kulturminner i Norge forvaltes og formidles, og viser til arbeidet med NVP og det ansvaret Norsk vegmuseum og Statens vegvesen har for denne type kulturminner. Bidrag til slike publikasjoner er en viktig arena for museet for å synliggjøre arbeidet som utøves på dette fagfeltet i Norge.

Samlingsforvaltning

Norsk vegmuseum har i 2023 arbeidet med en overordnet samlingsforvaltningsplan for museets samlinger. Arbeidet videreføres i 2024, og planen ferdigstilles i løpet av våren.

Emil Hagen ble i 2023 engasjert for å registrere nye gjenstander, her landmålingsutstyr, inn i vegmuseets samling. (Foto: Mass Haugen)

Plan for kartlegging av regionale museums-samlinger

Etter regionreformen og divisjonaliseringen av Statens vegvesen i 2020 ble ansvaret for regionale museumsanlegg lagt til Norsk vegmuseum. Museet startet i 2022 arbeidet med å se på en fremtidig driftsmodell for disse. I 2023 ble formidlingsaktiviteten ved de regionale anleggene avviklet etter et vedtak i etatsledermøte den 20. februar 2023.

I 2024 starter et 3-årig prosjekt med å kartlegge museumssamlingene ved de ulike lokasjonene. Prosjektet er planlagt gjennomført i perioden 2024-2027. Formålet med prosjektet er å sikre en forsvarlig, helhetlig og bærekraftig samlingsutvikling ved Norsk vegmuseum.

Digitaliseringsprosjektet

Fase 2 i arbeidet med avlevering av video og lyd til Nasjonalbiblioteket hadde oppstart i mars 2023. 2940 videokassetter og 988 lyd-kassetter ble registrert og pakket i kasser. I desember ble videokassetene sendt til Mo i Rana. Ifølge museets beregninger vil nærmere 3000 timer med video digitaliseres og tilgjengelig-gjøres for publikum gjennom denne innsatsen.

Registreringsarbeid

Et kontinuerlig arbeid for samlingsforvaltningsteamet er registrering av gjenstander, maskiner, kjøretøy, foto og arkiv i samlingsdatabasene Primus og Asta. Museet nyregistrerte (og publiserte) til sammen 242 gjenstander og 514 foto i disse databasene i 2023. 300 av bildene utgjør en overføring av foto fra Museene i Trøndelag. I tillegg er det gjennomført konvertering av 30 000 historiske foto fra etatens fotobase Imageshop til Primus.

Museet har hatt 32 aksesjoner (tilvekster til samlingene i form av gaver og kjøp) i 2023. Det jobbes parallelt med å avhende objekter fra samlingene som mangler historikk eller som det finnes dubletter av i samlingene. Avhendingen gjennomføres etter ICOMs retningslinjer for museal virksomhet.

Kartlegging av fotografisk materiale

Norsk vegmuseum ble i juni 2023 oppfordret av Nasjonalbiblioteket (NB) til å gjennomføre en kartlegging av museets samling av fotografisk materiale. Konklusjonen etter kartleggingen er at museet har over 307 614 fotografiske objekter i ulike formater. Formatene er alt fra polaroidbilder, negativer, positiver, album og lysbilder.

Atlanta-prosjektet

I arbeidet med å sikre trygg ivaretagelse og tilgjengeliggjøring av felles kulturarv for et bredt publikum igangsatte Norsk vegmuseum i 2022 et «Atlanta-prosjekt». Prosjektet dreier seg om restaurering av en norskbygd 1928-modell motorsykel. Etter det museet kjenner til, ble det kun bygd 23 slike motorsykler ved Atlanta Motorfabrik i Oslo.

De store konstruksjonsendringene på motorsykkelen ble utført i prosjektets fase 1 i 2022. I fase 2 i 2023 har det vært arbeidet med detaljene på restaureringsobjektet. Prosjektet har vært krevende ettersom museet etterstreber ivaretagelse av mest mulig av den opprin-

Ola Per Lotten demonstrerer vegmuseets Allis-Chalmers vegskrape fra 1954, brukt i Hordaland. (Foto: Kristine Salme)

nelige lakken, samt gjenbruk av mest mulig av de opprinnelige delene. Ved årets slutt var det meste på plass, kun deler til motoren skaper noe hodebry. Arbeidet blir dokumentert av Hans Torvald Haugo, som utfører arbeidet. Arbeidet skal etter planen ferdigstilles våren 2024.

Viking D 15- prosjektet

Museets 1972-modell Viking D 15 dumper var moden for restaurering, og et restaureringsprosjekt ble derfor startet opp i 2023. Maskinen er listeført i etatens verneplan for maskiner og utstyr. Maskinen har serienummer 1 fra Øveraasen AS, så det var naturlig å inngå et samarbeid med Øveraasen om dette arbeidet. Forfallet hadde kommet langt, og særlig hytta på dumperen var utsatt for rustangrep. Brems-er og tetninger på hjulene, eksosanlegg, batterikasse og batterier ble ordnet ved museet, før maskinen ble sendt til Øveraasen på Gjøvik for reparasjon av hytta. Ved årets slutt var maskinen fortsatt hos Øveraasen.

Indian-prosjektet

I 2021 anskaffet museet en 1916-modell Indian motorsykkel med sidevogn. Motorsykkelen har typebetegnelsen Powerplus Model F. Ettersom en del detaljer på sykkelen ikke var historisk korrekte, ble det i 2023 inngått en avtale med Norsk Indian Klubb om hjelp til å gjøre sykkelen mest mulig lik slik den så ut

som ny, med riktige kjennemerker (plassering og utførelse av disse), dekk, dekal-er, belysning, kalesje (som kun fantes på 1916 mod.) og andre detaljer. Arbeidet er godt i gang, og vil bli ferdigstilt våren 2024.

Michigan prosjektet

Museets 1962-modell Michigan 125A hjul-laster hadde stort behov for vedlikehold, og arbeidet ble derfor påbegynt i 2023. Motor (Volvo D 67), dieselpumpe og dyser skal over-hales, hydraulikkslanger byttes ut og diesel-tank skal rengjøres. Arbeidet er godt i gang og sluttføres i 2024.

Bevaringsverkstedet

Vedlikehold av maskiner og kjøretøy i muse-ets samlinger er en av primæroppgavene for bevaringsverkstedet. Det er i 2023 gjennom-ført rengjøring og konservering med Owa-trol olje på 23 maskiner/større utstyr som har vært lagret på museets kaldt-lager. Disse har nå fått innendørs lagringsplass i en av muse-ets magasin-haller. Det har også foregått ryd-ding og flytting på kaldt-lageret fordi det skulle opparbeides egnet tomt til tre nye lager-haller. Maskiner i museumsparken har fått nødven-dig vedlikehold og ettersyn gjennom året.

Museets verkstedpersonell har arbei-det en uke ved den regionale museumssam-lingen i Dirdal, i Gjesdal kommune. Formålet var å hente og frakte en nedplukket og del-vis restaurert lastebil til Norsk vegmuseum for ferdigstilling av restaureringen. Lastebi-len inngår i miljøet ved Blindheimsvik land-handel i museumsparken ved Norsk vegmu-seum.

Bevaringsverkstedet har i 2023 hatt et samarbeid med Lillehammer videregående skole om oppussing av en hjullasterhytte.

Arvid Odden har i mange år vist frem gamle arbeidsmetoder i museumsparken. Han hadde et interessert publikum også sommeren 2023. (Foto: Kristine Salme)

Thermo Lignum varmekammer

Nytt av året er at museet har anskaffet og tatt i bruk et varmekammer fra østerrikske Thermo Lignum. Gjennom kontrollert styring av varme og fuktighet behandles alle typer museumsgjenstander i varmekammeret mot skadelige angrep fra insekter, biller, egg og larver uten noen form for bruk av kjemikalier eller gasser. Fra sommeren 2023 ble varmekammeret tatt i bruk ved museet, og alle objekter som blir tatt inn i samlingen til museet skal heretter varmebehandles før de plasseres i magasin eller utstillinger. Samme prosedyre gjennomføres ved skifte av objekter i utstillingene.

Kunnskapsproduksjon og forskning

Museet har bistått publikum, fagpersoner og studenter med fotografier, faglitteratur, kilder og dokumentasjon. Spesielt ble det lagt ned mye ressurser for å bidra til Sveinung Englands utgivelse av boka «Krokkleiva og Kongens utsikt». Foruten at NVM bidro faglig og økonomisk til utgivelsen, produserte museet en vei-historisk epilog til publikasjonen.

Formidling

I 2023 ble det vedtatt en egen formidlingsplan for Norsk vegmuseum, med varighet ut 2027.

Museets årbok

Norsk vegmuseum har siden starten utgitt en trykt årbok inneholdende fagartikler tilrettelagt slik at de er tilgjengelige for samferdselsinteresserte mennesker i hele landet. Artiklene er også gjort tilgjengelig for digital lesning via museets nettsider. Museets årbok for 2023 inneholder 15 artikler om veg og vegutvikling, arbeidsliv, transporthistorie, vegteknologi og kjøretøyer.

Årboka ble ferdigstilt i desember, og trykket i januar 2024 i et opplag på 1400 eksemplarer. Av disse ble ca. 125 sendt til venneforeningens medlemmer, mens 730 ble sendt til ansatte i Statens vegvesen etter bestilling fra den enkelte. Årboka sendes også til faste kontakter og til fysiske bibliotek. I forberedelsene erfarte vi at en del fylkesbibliotek osv. ikke har fysisk bibliotek lenger, og dermed ikke ønsker å motta årboka på papir.

Fjellsprengningsmuseum

I mai 2023 var Foreningen for Norsk fjellsprengningsmuseum samlet til dugnad ved museet, og det ble jobbet godt gjennom to lange dager. Blant annet ble det plassert ut en sprøytebetongrigg og en bolterigg. Statuen av helgenen «Santa Barbara» fra byggingen av Follobanen ble også satt på plass. I tillegg ble det montert et betongelement på elementmaskinen ved tunnelutgangen. Maskinene ble rengjort og konserverte.

Skoleferietilbud

Det har vært en systematisk satsning ved Norsk vegmuseum på å videreutvikle og kvalitetssikre museets publikumsarrangementer knyttet til skolens vinter-, påske- og høstferie. Norsk vegmuseum har valgt å la disse aktivitetene favne om begge ukene som brukes nasjonalt for vinter- og høstferie. Dette gir aktivitetsperioder på 16 dager. Et gjennomarbeidet og variert tilbud kombinert med målrettet markedsføring ga museet om lag 20 % økning i besøkstallene i disse arrangementsu-

Maidugnad for ildsjelene bak Fjellsprengnings-museet. Bakerste rekke fra venstre: Magne Wraa, Eystein Grimstad, Arnfinn Erlien, Jarle Gausen, Per Bollingmo, Morten Lund, Jo Stormyrbakken, André Frisli og Stein Erik Blomberg. Fremste rekke fra venstre: Ola Woldmo, Rolf Mikkelsen, Stein Aarsæther, Ola Per Lotten, Amund Sæterbakken Rusten og Vegard Moen Andersson (Foto: Kristine Salme)

kene sammenlignet med samme periode i 2022. Av aktivitetstilbud kan nevnes spesi-
alomvisninger, maskindemonstrasjoner, kjø-
ring med hest og vogn, åpent og betjent i tra-
fikksikkerhetssenteret, mekkeverksted for
barn, ulike typer rebuser/familieaktiviteter og
tilrettelagte formingsbord/hobbyaktiviteter.

Lysaker gjestgiveri

Gjestgiveriet har hatt åpent deler av skole-
feriene og gjennom hele sommersesongen.
Gjestgiveriet har også vært åpent ved en del
annen aktivitet, slik som afternoon tea. Besø-
ket har vært stabilt, og kafeen driftes fortsatt
av Hunderfossen Hotell. Norsk vegmuseum
og andre besøkende grupper ved museet har
ved en rekke anledninger i 2023 brukt Lysa-
ker til lunsj/serveringssted i forbindelse med
møter, seminarer og andre besøk av eksterne
gjester.

100 årsfeiring

Den 16. mai var det bursdagsfest med bal-
longer, kake og stor stemning på Norsk kjøre-
tøyhistorisk museum, da museet avduket en
100-årsjubilant. Jubilanten var en T-Ford som
første gang ble registrert i Norge den 26. mai
1923. Bilen ble anskaffet av Norsk vegmuseum
tidligere i 2023. T-Forden har aldri blitt restau-
rert, kun reparert, og er fortsatt i kjørbær stand.
Arrangementet hadde et enkelt program med
avduking av museets T-Ford. Til arrangemen-
tet hadde museet nærmere 30 besøkende. Alle
gjester fikk informasjon om bilen og den til-
hørende historien. NRK var også til stede og
laget et fint innslag som ble vist på distriktsny-
hetene fra NRK Innlandet 26. mai.

Diplom-Is-kiosk

Årets nyhet i museumsparken var etablerin-
gen av Diplom-Is-kiosken fra 1960-tallet. Kios-
ken kommer fra Trøndelag, og har nå fått et
nytt liv ved Norsk vegmuseum. Den er satt
opp ved siden av museets Mobil bensinstas-
sjon, og representerer et stadig voksende
1960-tallsmiljø i parken. I forkant av åpningen
ble kiosken pusset og malt på museets verk-
sted våren 2023. Det ble støpt såle ved siden
av bensinstasjonen, og kiosken ble heist på
plass før sesongåpning. Ved siden av kios-
ken ble det bygd en bod for oppbevaring av
diverse leker og aktivitetsutstyr som er tiljen-
gelig for publikum gjennom sommerseson-
gen. Kiosken var betjent gjennom sommerses-
ongen med salg av is, brus og kaffe. På fine
sommerdager ble det solgt langt over hundre
is om dagen i tidsriktige omgivelser. Betjenin-
gen av kiosken hadde også ansvaret for leke-/
aktivitetstilbud på stedet. Tilbudet var en god
miljøfaktor i parken og et populært innslag for
både barn og voksne på besøk.

Markedsføring

I mai 2023 engasjerte museet Ricardofoto AS
fra Brumunddal til å ta nye pressefoto for
museet. Ricardofoto AS og museet har nå en
rekke gode og oppdaterte bilder som viser
aktiviteter i museet. I etterkant av dette arbei-
det ble det laget en ny 16-siders brosjyre og nye
informasjonskart for museet. For å møte krav
om en større andel nynorsk i offentlig sektor
har en del av museets nettsider fått nynorsk
tekst. Arbeidet med universell utforming som
ble startet i 2022 er ferdigstilt. Nettsiden opp-
dateres ellers kontinuerlig med informasjon

Den nye iskiosken er populær, og var det også da vegdirektør Ingrid Dahl Hovland besøkte museet i juni 2023. Her er hun sammen med fra venstre: Åsmund Johannes Sletten, Randi Tone Skjelsvold, Kristian Gregor Rønningen og Arvid Dokken. (Foto: Kjell Bjørn Vinje)

om utstillinger, arrangementer, faginformasjon og nye bilder.

Norsk vegmuseums viktigste kanal for markedsføring har i 2023 vært vår facebook-side med ca. 24 000 følgere, samt god informasjon tilgjengelig på egen nettside. Det ble kjøpt noe digital markedsføring i forbindelse med aktiviteter i skoleferier, på Nasjonal motordag og på Oslo motorshow. Det har vært gjennomført annonsering i hyttetidsmagasiner (Øyer, Skeikampen, Sjusjøen), lokalaviser som Hamar Arbeiderblad, Oppland Arbeiderblad, Gudbrandsdølen Dagingen, hytteguider (Gjøvik, Lillehammer region, Gudbrandsdal) og Norsk Motorveteran. I samarbeid med Stolpejakt.no ble det plasserte flere stolper i museumsparken, og museet kjøpte annonseplass i stolpejaktheft. Museet fortsetter samarbeid med Lillehammer Sentrum og leier plass i plakatomtereren på Storgata i Lillehammer, hvor plakater med aktuell informasjon endres jevnlig. Til museumsbutikken har vi bestilt reklameartikler for salg til våre besøkende.

Nytt skoleopplegg i Fjellsprengningsmuseet
I mai testet elever fra 5. og 6. trinn ved Solvang skole museets nye skoleopplegg i Fjellsprengningsmuseet. Elevene fikk prøve seg på håndboring og annet anleggsarbeid, opplevde tunnelen og lærte om gamledager, hogde ved til kjøkkenet i Krossbubrakka og hjalp anleggskokka. På kjøkkenet laget de røre med rester av poteter og brød, som ble til gode lapper stekt på vedovn.

Krossbubrakka ble i sin tid satt opp på Sognefjellet i 1936 for å huse arbeidsløse ungdom som ble sysselsatt med bygging av Sog-

nefjellsvegen. I brakka er det ikke innlagt vann og strøm, så matlaging måtte også nå foregå på gamlemåten. Elevene var ivrige og flinke, og viste at de satte pris på å få lære gjennom aktiviteter. Skoletilbudet skal videreutvikles i 2024.

Opplæring av sommeransatte

Med over 20 sesongansatte kreves en grundig opplæring både når det gjelder sikkerhet og faglig kvalitet. I juni ble det gjennomført en obligatorisk opplæringsdag for våre sommeransatte, og dette var en suksess med stor verdi både for de nyansatte og for museet som besøksarena. Årets introdag hadde fokus på å bli kjent på de ulike lokasjonene ved museet og å bli kjent med hverandre. I tillegg ble det gjennomført opplæring i brannvern, førstehjelp og opplæring på arbeidsplassen de første dagene. Museet er godt fornøyd med årets opplæring og ønsker å videreføre praksisen i 2024.

Museumsparken

Museets sommergjester kunne glede seg over reviderte og daglige omvisninger i Blindheimsvik landhandel og i tunnelen i Fjellsprengningsmuseet. Revisjonen er gjennomført for å sikre en god kvalitet på formidlingen, og er tilpasset det behovet nyansatte omvisere har for å effektivt kunne opparbeide seg tilstrekkelig kunnskap til å lede en omvisning. Med et utvidet tilbud om omvisning fikk publikum ta større del i den historien museet har som ansvar å formidle.

Ved Høydalsmo vegstasjon var det operativ smie med smed gjennom sommeren. I til-

legg tok museet i bruk snekkerverkstedet med tilrettelagte aktiviteter for barn. Her kunne de som ønsket få lage sin egen trebil og lage seg et vegskilt om de ønsket det. Tilbudet var svært populært og vil bli videreført i 2024.

Den etter hvert tradisjonelle kortesjekjøringen med historiske kjøretøy gjennom museumsparken ble også sommeren 2023 gjennomført til glede for museets besøkende.

Nytt av året var tilbud om ponnyridning eller hestekjøring i helgene i uke 24-26 og uke 31-32. Hest i museumsparken er alltid like populært, og museet har derfor knyttet til seg eksterne leverandører av denne tjenesten for å få mer liv i museumsparken.

Stolpejakt

Stolpejakten er en mosjonsaktivitet som kombinerer turgåing, kultur og opplevelser i naturen, og arrangeres av Foreningen Stolpejakten, som er en allmennnyttig forening med formål om å «bidra til økt fysisk aktivitet blant folk flest i hele landet». Norsk vegmuseum har også i 2023 bidratt til og vært arena for den populære stolpejakten, et tilbud som har ført til mange nye besøkende til museumsparken. Stolpejakten ved museet i 2023 startet 15. mai.

Biltreff

Norsk vegmuseum var som i tidligere år også i 2023 vertskap for en rekke biltreff. Blant andre ble museet besøkt av Old School Toyota Norge, Porsche Club Norge (75-årsjubileum), BMW høsttreff, Classic Thunderbirds og Ford Taunus-klubben. I romjula 2023 fikk dessuten museet besøk av en delegasjon el-biler som hadde startet opp i Sveits med Nordkapp som mål.

Gjennom året har museet hatt besøk av og tilbudt spesialomvisninger for en lang rekke grupper, både bilklubber, anleggsbransje, egen etat, skoleklasser og reiselivsaktører. Bevaringsverkstedet har dessuten gjennomført en rekke ulike maskindemonstrasjoner for skoleklasser og andre publikummere.

Julekalender

Norsk vegmuseum hadde også i 2023 en digital julekalender på museets facebookside. Her kunne museets digitale publikum følge rampenissen som hadde stjålet alle nøklene på museet. Med disse låste han seg inn i flere museumsbygninger og fortalte om husenes historie. I tillegg fikk publikum presentert dagens kalenderspørsmål, noe som skapte engasjement. Kalenderen er ett av flere tiltak museet har gjort i 2023 for å holde god kontakt med publikum på sosiale medier.

Norsk kjøretøyhistorisk museum

Gjennom store deler av 2023 har fagteamene fra formidling, samlingsforvaltning og drift jobbet godt sammen om rullering og utskifting av kjøretøy i Norsk kjøretøyhistorisk museum. Det har vært en omfattende jobb med klargjøring av kjøretøy og innhenting av informasjon. Om lag 30 kjøretøy skal være byttet ut i utstillingen innen sommerseongåpning i 2024. De fleste kjøretøy hentes fra museets samling, mens andre må anskaffes eller lånes inn for å komplettere utstillingen. I tillegg blir det gjennomført flere mindre ombygginger og en del andre utstillingstekniske grep. Det legges blant annet opp til at publikum kan få mer informasjon om kjøretøyene ved hjelp av QR-koder.

Trafikksikkerhetsopplæring

Noe av det viktigste Norsk vegmuseum gjør er trafikksikkerhetsopplæringen for ungdom. Trafikksikkerhetssenteret ved Norsk vegmuseum ble åpnet i 2006, og er basert på Stortingets nullvisjon fra 2002 – ingen drepte eller hardt skadde i vegtrafikken. Senteret består av ulike installasjoner og interaktivitet som gir de besøkende muligheten til å prøve og oppleve trafikksikkerhet på en engasjerende måte. Her kan man lære om de fysiske kreftene man utsettes for ved en kollisjon, teste viktigheten av bilbelte og utforske ulike installasjoner som øker kunnskapen om trafikksikkerhet.

Godt samarbeid på Oslo Motor Show, fra venstre Åsmund Johannes Sletten fra Norsk vegmuseum, Trine Kanter Zerwekh fra Nasjonale turistveger, Floyd Bilben, Norsk vegmuseum og Bjarte Skaugset, trafikksikkerhetsavdelingen. (Foto: Åsmund Johannes Sletten)

I 2023 besøkte hele 41 skoler, 207 lærere og 2128 elever fra 10. klasse trafikksikkerhetssenteret ved Norsk vegmuseum. Opplegget på trafikksikkerhetssenteret er en del av Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet. Fra uke 37 til uke 46 hadde museet opptil 400 elever på besøk pr. uke. Dette er mulig takket være et godt samarbeid mellom museets medarbeidere og kollegaer fra resten av Statens vegvesen, Innlandet fylkeskommune og Trygg Trafikk, som sammen sikrer at opplegget gjennomføres med den ønskede kvaliteten.

Samarbeidet med Trygg Trafikk om trafikksikkerhetssatsningen «Veivalg» er videreført i 2023. Museets digitale undervisningsopplegg, som er laget målrettet for ungdommer i 10. klasse, har vært tatt i bruk av skoler i Innlandet.

Samarbeidet med frimorsorgen har også vært gjennomført i 2023. Det er gjennomført foredrag for de besøkende gruppene og de har fått oppleve trafiksikkerhetssenteret.

Stand på Oslo Motor Show

Oslo motorshow på Lillestrøm har hver år godt over 50 000 besøkende, og tiltrekker seg motor- og kjøretøyinteresserte fra hele landet. I 2023 hadde museet felles stand med andre aktører fra Statens vegvesen: spesialistgruppen for ombygde, oppbygde og reparerte kjøretøy (SFOOR), kampanjesekretariatet for trafikksikkerhetskampanjer og Nasjonale turistveger.

Den felles standen hadde besøk av flere tusen interesserte denne helgen i oktober. Norsk vegmuseum hadde utstilt en skikkelig raritet på standen – Michael Haffner Kna-

genhjem sin dekkmalte Citroën 2 CV, som i sin tid ble utsmykket av kunstneren Knut Rumohr. Her var det både låvefunn, patina og nostalgi på samme tid.

Drift

I 2023 ble det som følge av en skade lagt nytt gulv på møterommet «Brua». Det er montert to nye magasinhaler med tilhørende arbeider på museets kaldtlager. Krossbu anleggsbrakke i museumsparken ble malt utvendig, og det er gjort enkle oppgraderinger av bygget. Som vanlig har mye tid gått med til klargjøring av anleggene til sommersesongen. Museets treningsrom fikk ny ventilasjon og treningsapparater ble montert klare for bruk.

Et av de største prosjektene for driftsteamet i 2023 var arbeid med nytt ventilasjonsanlegg i fjellsprenningsmuseet. Arbeidet skulle vise seg å bli en ressurskrevende prosess som krever betydelig prosjektering av brannsikkerhet i tunnelen. Arbeidet vil bli sluttført i 2024. Planarbeidet for bedre arealutnyttelse ved anlegget ble startet opp igjen i desember og vil bli videreført i 2024.

Et mindre grep som ble gjennomført i 2023 er en avskjerming med lettvegg i motaksrommet for arkiv, dette for å bedre arbeidet med ren og skitten sone.

Ut over dette var 2023 preget av utskifting av hele driftsteamet. Dette førte til at sekjonen hadde behov for å prioritere rekrutteringer av to nyansatte, opplæringer og kompetanseoverføringer gjennom deler av året. Arbeidet med sertifisering som miljøfyrtårn ble utsatt som en konsekvens av dette.